

Asia: VN/558/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Lakiesityksen luvut 2-12

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 2 *Nykytila ja sen arviointi:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 3 *Tavoitteet:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.1 *Keskeiset ehdotukset:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.2 *Pääasialliset vaikutukset:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 5 *Muut toteuttamisvaihtoehdot:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 8 *Lakia alemman asteinen sääntely:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 10 *Toimeenpano ja seuranta:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 12 *Suhde perustuslakiin ja säätämisympäristys:*

-

Laki työvoimapalvelujen järjestämisestä

Luku 1 sisältää lain yleiset säännökset.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 2 säädettäisiin järjestämisvastuusta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- edut ja hyödyt järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille
- mahdolliset riskit järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille
- työvoiman määrää ja työllisyysaluetta koskeva sääntely (huom: poikkeus työvoimapohjan kriteeriin voimaanpanolaissa)
- palvelujen tarjoamista koskeva sääntelyesitys

-

Luvussa 3 säädettäisiin ohjauksesta ja valvonnasta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- valtakunnalliset tavoitteet
- työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta ja sen tehtävät
- alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut

-

Luvussa 4 säädettäisiin työnhakijan palveluprosessista.

Säännökset vastaavat 2. toukokuuta voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin (niin sanottu pohjoismainen työvoimapalvelumalli) säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 5 säädettäisiin työnvälityksestä ja työnhakuvelvollisuudesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 6 säädetään tieto- ja neuvontapalveluista, asiantuntija-arvioinneista, ammatinvalinnan- ja uraohjauksesta sekä valmennuksesta ja kokeilusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 7 säädettäisiin työvoimakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 8 säädettäisiin muutosturvakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 9 säädettäisiin työttömyysetuudella tuetusta työnhakijan omaehtoisesta opiskelusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 10 säädettäisiin työnantajalle myönnettävistä tuista (palkkatuki, 55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki, työolosuhteiden järjestelytuki).

Näkemyksenne:

-

Luvussa 11 säädettäisiin henkilöasiakkaalle myönnettävistä tuista ja korvauksista (starttiraha, työhön tai palveluun hakeutumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus, palveluun osallistumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus).

Näkemyksenne:

-

Luvussa 12 säädettäisiin työllistämisvelvoitteesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 13 säädettäisiin asiakastietojen käsittelystä ja valtakunnallisesta tietojärjestelmäpalvelusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 14 säädettäisiin palvelualustasta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 15 säädettäisiin tukien ja korvausten maksamisesta ja takaisinperinnästä.

Näkemyksenne:

-

Luku 16 käsittää erinäisiä säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 17 säädettäisiin muutoksenhausta.

Näkemyksenne:

-

Muut esitykseen sisältyvät lakiehdotukset

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta annetun lain muuttamisesta ja laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä, ovatko ehdotetut muutokset ELY-keskusten sekä KEHA-keskuksen tehtäviin riittävän selkeät ja eri toimijoiden yhteistyötä edistävät?

-

Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 23 §:n muuttamisesta

-

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kuntien vastuulle siirtyvien tehtävien rahoitus, ovatko ehdotetut uudet valtionosuuden määräytymistekijät toimivia rahoituksen kohdentamisessa?
- kolmen vuoden siirtymäaika laskennalliseen rahoitukseen (voimaantulosäännös)
- kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta (pois lukien 14 luku)

Erityisesti toivotaan näkemyksiä työttömyysturvaprosessiin ja sitä koskevaan toimivaltaan liittyen.

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta 14 luku;

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta;

Laki työttömyyskassalain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- **kunnan työttömyysetuusmenoon kohdistuvan rahoitusvastuun porrastusmalli**
- **eräiden kotoutumisesta annetussa laissa tarkoitettujen henkilöiden kohdalla sovellettavaksi ehdotettu poikkeus kunnan rahoitusvastuuseen työmarkkinatuesta**
- **ehdotus kunnan rahoitusosuuden perintää koskevan tehtävän hoitamisesta Kelassa myös peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan osalta**
- **edellä ehdotettujen muutosten vaikutus Kelan, työttömyyskassojen ja Työllisyysrahaston työmäärään mukaan lukien tietojärjestelmämuutokset ja näistä aiheutuvat kustannukset**

-

Laki ulkomaalaislain muuttamisesta

-

Laki luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

-

Laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021 – 2028 annetun lain muuttamisesta

-

Laki palkkaturvalain muuttamisesta;

Laki merimiesten palkkaturvalain muuttamisesta

-

Laki Työkanava Oy –nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

-

Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

-

Laki vuorotteluvapaalain muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain 6 ja 11 §:n muuttamisesta

-

Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta;

Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki työsopimuslain muuttamisesta;

Laki merityösopimuslain muuttamisesta

-

Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 3 a ja 37 a §:n muuttamisesta;

Laki valtion virkamieslain 5 a ja 9 c §:n muuttamisesta

-

Laki yhteistoimintalain muuttamisesta;

Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta;

Laki yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain 24 ja 25 §:n muuttamisesta

-

Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta;

Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta;

Laki kansaneläkelain 35 §:n muuttamisesta;

Laki sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n muuttamisesta;

Laki sotilasavustuslain 11 §:n muuttamisesta;

Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

-

Laki tuloverolain muuttamisesta;

Laki maatilatalouden tuloverolain 10 f §:n muuttamisesta;

Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 56 §:n muuttamisesta

-

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

-

Laki rikoslain 47 luvun 6 §:n muuttamisesta;

Laki rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta;

Laki rikosrekisterilain 4 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaanpanosta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- yhteistoimintasopimusten solmimiselle esitetty aikataulu
- henkilöstösiirrot ja henkilöstön asemaan liittyvät menettelytavat
- sitovien sopimusten ja vastuiden siirtyminen

Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä asiakaskriteerin muutoksesta ja nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelua koskevasta sääntelystä.

Muut huomionne esityksestä

Kommentoitavaa:

Digi- ja väestötietovirasto (DVV) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi ja toteaa seuraavan:

1. Huomiot liittyen Suomi.fi-verkkopalveluun sekä Palvelutietovarantoon:

Digi- ja väestötietovirasto vastaa Suomi.fi-palvelutietovarannosta, johon kaikilla julkishallinnon organisaatioilla on velvollisuus kuvata palvelunsa ja niiden asiointikanavat. Palvelun kehittämisestä ja tuottamisesta säädetään hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetussa laissa (571/2016), jäljempänä tukipalvelulaki. Tukipalvelulain 5.1 §:n perusteella kuntien tulee kuvata Palvelutietovarantoon niille siirtyvät työvoimapalvelut. Tietojen tuottaminen työvoima- ja yrityspalveluista Suomi.fi-palvelutietovarantoon tulee vaatimaan kunnilta resursseja.

Asiakkaiden kannalta on tärkeää, että tiedot tuotetaan kattavasti, laadukkaasti ja yhtenäisellä tavalla, jotta asiakkaat saavat tarvitsemansa tiedot palveluista muutostilanteessa. Digi- ja väestötietovirasto toteaa, että palvelut on suositeltavaa kuvata Palvelutietovarannon pohjakuvausten avulla, jotta palveluvalikoiman yhtenäisyys ja tietojen ajantasaisuus voidaan varmistaa. KEHA-keskus on tuottanut TE-palveluista laadukkaat palvelukuvaukset, joita voidaan

käyttää uusien pohjakuvausten tuottamisessa. Palvelutietovarannon pohjakuvausten tuottamisesta vastaa Digi- ja väestötietovirasto yhdessä substanssivirastojen kanssa.

Digi- ja väestötietovirasto katsoo, että työvoima- ja yrityspalveluiden nimistä ja palveluihin liittyvästä termistöstä olisi tarpeen tehdä sanastotyötä. Näin varmistetaan osaltaan yhtenäisen ja ymmärrettävän termistön käyttö ja yhtenäiset palvelut asiakkaiden näkökulmasta.

Palvelutietovarannon tietoja hyödynnetään Työmarkkinatorissa ja muissa verkkopalveluissa. Palvelutietovarannon tietojen hyödyntämisen avulla vähennetään tietojen ylläpitoa moneen paikkaan.

Yleisesti Digi- ja väestötietovirasto näkee, että tällaisen muutokset toteuttaminen edellyttää myös koordinoitua viestintää ja siihen liittyvien vastuiden ja roolien selkeyttämistä eri toimijoiden, kuten Kuntaliiton, KEHA-keskuksen ja Digi- ja väestötietoviraston välillä.

Muutos tulee vaatimaan Digi- ja väestötietovirastolta resursseja kuntien tukemiseen PTV-tietojen tuottamisessa. Digi- ja väestötietoviraston arvion mukaan työvoima- ja yrityspalvelujen tehtävien uudelleen järjestämisestä aiheutuva viraston resurssitarve sekä vuodelle 2023 että vuodelle 2024 olisi kaksi henkilötyövuotta (2 htv per vuosi, yhteensä 4 htv) koordinointi-, sisällöntuotanto- ja koulutustehtäviin. Resurssit kohdistuisivat sekä Suomi.fi-palvelutietovarannon tietojen kuvaamisen koordinointiin, tuottamiseen ja ylläpidon suunnitteluun että Suomi.fi-verkkopalvelussa julkaistujen TE-palveluita koskevien oppaiden ja muiden sisältöjen muutostyöhön ja tarpeelliseen koordinointiin.

Näillä resursseilla on mahdollista tuottaa muutoksen edellyttämiä tarpeellisia ohjeita ja koulutuksia kunnille, joille uudet TE-palveluita koskevat tehtävät siirtyvät. Kunnilla ei ole kokemusta näiden palveluiden osalta, ja siksi tuki ja ohjeistus sekä valtakunnalliset pohjakuvaukset ovat tärkeitä palveluiden tunnistamisessa. Esimerkiksi sote-uudistukseen liittyen on tarvittu kuukausittaisia koulutuksia ja erityisohjeita, jotta tulevat hyvinvointialueet ovat saaneet riittävät edellytykset tuottaa laadukkaat sisällöt Palvelutietovarantoon. Digi- ja väestötietoviraston esittämällä resurssilla myös varmistettaisiin, ettei usea toimija käyttäisi resurssejaan päällekkäisesti samojen asioiden tekemiseen, kuten palveluiden kuvauksiin, jotka voitaisiin hoitaa keskitetysti pohjakuvausten tuottamisella. Käytännössä tämä vähentäisi kuntien työmäärää.

Koordinoidulla ja yhtenäisellä palveluiden kuvaamisella varmistetaan, että kansalaisilla on tieto työvoima- ja yrityspalveluista niin oman kuntansa kuin muuttokuntansa osalta. Tuotetut tiedot mahdollistavat myös työvoimapalveluiden vertailtavuuden.

Digi- ja väestötietovirasto katsoo, että muutos vaatii koordinointi- ja muuta työtä erityisesti siitä syystä, että lainsäädäntöehdotuksen myötä palvelunjärjestäjien määrä kasvaa moninkertaisesti nykyisestä, toisin kuin esimerkiksi SOTE-uudistuksessa.

2. Huomiot muista muutoksen kohteena oleville organisaatioille tarjottavista Digi- ja väestötietoviraston palveluista:

Työvoima- ja yrityspalvelujen uudelleen organisoiminen edellyttää Digi- ja väestötietoviraston nykyisille vastuorganisaatioille myöntämien väestötietojärjestelmän käyttöoikeuslupien eli tietolupien (ovat organisaatiokohtaisia) sekä näiden lupien mukaisten työntekijäkohtaisten käyttöoikeuksien siirtämistä ao. tehtävien uusien vastuorganisaatioiden nimiin.

Hallituksen esityksen luonnoksen mukaisesti muutokset tulisivat pääosin voimaan 1.12.2024, jonka aikataulun mukaisesti väestötietojärjestelmän (VTJ) tietopalveluiden tietolupien uudistaminen sekä käyttöoikeuksien siirto TE-toimistojen työntekijöiltä kuntien tai kuntien muodostamien yhteistoiminta-alueiden käyttäjille (käyttöoikeudet on kaikissa tapauksissa siirrettävä uusien vastuorganisaatioiden nimiin) edellyttävät ajalla 1.5.2024 – 30.4.2023 yhden henkilötyövuoden resurssitarpeen.

Salovaara Timo
Digi- ja väestötietovirasto